

Yttrande över remiss från Skogsstyrelsen angående utredning om registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar och tillståndsansökningar (2019/2664)

Sammanfattande slutsats

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, ser både för- och nackdelar med att Skogsstyrelsen upphör med att registrera nyckelbiotoper i samband med slutavverkningar och tillståndsansökningar. Fördelarna är främst kopplade till skogsbrukets ekonomi eftersom markägares planeringsförutsättningar blir tydligare. Nackdelarna är främst kopplade till att möjligheten att nå miljömålen för levande skog och biologisk mångfald minskar. SLU avstår från att ta ställning till om för- eller nackdelarna överväger.

Synpunkter

Nackdelar - minskande möjligheter att nå miljömål.

I utredningen som Skogsstyrelsen presenterar beskrivs att om Skogsstyrelsen upphör med registrering av nyckelbiotoper i samband med slutavverkningar kommer detta ha ”viss betydelse för planering och beslut om naturvård” (se sektion 5.2.3.2 i Syntes och rekommendationer), men samtidigt ”bedöms den negativa effekten på möjligheterna att nå miljömål, miljö kvalitetsmål och internationella åtaganden som liten” i relation till ”politiska beslut om mål eller resurstilldelning, samt frivilliga åtaganden”. SLU delar inte självklart den bedömningen. Idag är det tämligen klart att nyckelbiotoper hyser generellt sett högre naturvärden än skog som inte klassificerats som nyckelbiotop¹. Skogsstyrelsen själv har också identifierat nyckelbiotoperna som viktiga för den biologiska mångfalden² och en ”mycket viktig del i arbetet med att bevara skogens biologiska mångfald”³.

Nyckelbiotopsinventeringarna som genomförts och registreringen av nyckelbiotoper i samband med slutavverkningar har resulterat i ett stort datamaterial med information om över 100 000 nyckelbiotoper som täcker ca 466 000 ha³. Nyckelbiotopsinventeringarna har försett såväl Skogsstyrelsen som markägarna, allmänheten och forskarsamhället med ett gediget kunskapsunderlag för att förstå var i landskapet skogar med höga naturvärden finns. Detta arbete kan dock inte anses slutfört då endast en mindre del av alla skogar inventerats hittills. I Skogsstyrelsens rapport från 2000 redovisar man resultat från en kontrollinventering där man konstaterar att mörkertalet är stort. I dagsläget har man hittat nyckelbiotoper motsvarande ca 2 % av den produktiva skogsmarksarealen, men enligt kontrollinventeringen år 2000 räknade man då med att nyckelbiotoperna snarare utgör 3,6 % av samma areal. Man konstaterar vidare att eftersom nyckelbiotoper är vanligare i äldre skog ”så kan så mycket som en tiondel av den avverkningsmogna skogen utgöras av nyckelbiotoper”⁴. Man konstaterar också i samma rapport att det föreligger stora regionala skillnader med ett än högre mörkertal i norra Sverige än i södra. Detta mörkertal omnämns även i utredningen (se sektion 6, s. 30) då man också påpekar att det fortsatt finns ett behov av kunskapsunderlag om skogar med höga naturvärden. Dock föreslås inte hur denna kunskap ska samlas in när man inte längre kommer att registrera nyckelbiotoper i samband med slutavverkningar.

I och med det föreslagna beslutet att upphöra med registreringen av nyckelbiotoper i samband med slutavverkningar skulle ett viktigt verktyg för bevarandet av den biologiska mångfalden i princip försvinna då någon generell inventering av nyckelbiotoper inte längre förekommer. Givetvis har politiska beslut om resurstilldelning oerhört stor betydelse när det kommer till möjligheterna att nå uppsatta miljömål, men detta endast under förutsättning att man har kunskap om var man ska prioritera avsättningar. SLU:s slutsats är därför att förslaget minskar möjligheterna att nå miljömålen för levande skogar och biologisk mångfald.

Fördelar – Tydligare planeringsförutsättningar för virkesproduktion

Skogsstyrelsens ställningstagande baseras på en bred kartläggning utifrån olika aspekter, dock utan att närmare gå in på samhällsekonomisk analys. En samhällsekonomisk analys av nyckelbiotoper i ett osäkerhetsperspektiv har gjorts av Krström & Johansson (2019 under publicering)⁵. Utgångspunkten är att det med viss sannolikhet kan finnas och registreras en nyckelbiotop på en fastighet och att virket blir svårare att sälja när en nyckelbiotop registreras. Den teoretiska modellen utgår från den enskilde skogsägarens situation och innehåller inte värdet av att en nyckelbiotop skyddas i ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Sannolikheten för att en nyckelbiotop finns och kan bli registrerad vid avverkningsanmälan påverkar såväl avverkningsbeteende som fastighetens ekonomiska värde. Skogsägaren kommer, i teorin, att avverka tidigare. Vidare pekar modellen på en effekt som verkar via balansräkningen som gör att bankerna får ett incitament

att omförhandla befintliga lån. Säkerhetsmassan har enligt Swedbank sjunkit i hela landet och en ökad osäkerhet innebär att amorteringskraven höjs⁶.

Kriström & Johansson (2019) pekar på att det finns ekonomiska incitament att påverka sannolikheten för en nyckelbiotop upptäcks på en fastighet, s.k. ”Pre-emptive Habitat Destruction” (”omvänd naturvårdsgallring”). Denna typ av snedvridande effekt har observerats t.ex. under konflikten kring den fläckiga ugglan i USA. För en översikt, se Lueck, D. & J.A Michael (2003)⁷. Diskussioner om omvänd naturvårdsgallring förs även i Sverige och de amerikanska erfarenheterna torde vara tillämpliga även i Sverige. Skogsstyrelsens förslag finner därför visst stöd i ekonomisk teori och empiri och SLU:s slutsats är att värdet på skogsfastigheter torde öka om registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälan upphör.

Referenser:

¹Gustafsson, L., Hannerz, M. 2018. 20 års forskning om nyckelbiotoper – Här är resultaten. Institutionen för ekologi, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Uppsala. 134 s.

²<https://www.skogsstyrelsen.se/miljo-och-klimat/biologisk-mangfald/nyckelbiotoper/>

³<https://www.skogen.se/nyheter/har-ar-sveriges-nyckelbiotoper>

⁴Hultgren B. 2001. Kontrollinventering av nyckelbiotoper år 2000. Skogsstyrelsen. meddelande 2001/3

⁵ Kriström & Johansson (2019) ”The infinitely worried Forest Owner” *Journal of Forest Economics*, under publicering

⁶www.entrepreneur.se/nyheter/storbanken-slar-larm-om-aganderatten-i-skogen_711804.html

⁷Lueck, D. & J.A Michael (2003) ”Preemptive Habitat Destruction under the Endangered Species Act”, *The Journal of Law and Economics*, **46** (1), 27-60.

Beslut om detta yttrande har på uppdrag av rektor fattats av dekan Göran Ståhl vid fakulteten för skogsvetenskap, SLU, efter föredragning av koordinatör Fredrika von Sydow. Innehållet har utarbetats av forskare Jörgen Sjögren vid institutionen för vilt, fisk och miljö och professor Bengt Kriström vid institutionen för skogsekonomi.

Göran Ståhl

Fredrika von Sydow